

LECTURA

N.º 2

LECTURA

LITERATURA, CIÈNCIES, ARTS.

Director:

D. PRUDENCI BERTRANA

Redacció y Administració:

San Josep, 4, Imprempta

Preus de subscripció

Girona . . . 1'25 ptes. trimestre

Espanya . . . 1'50 " " "

N.º solt. . . 0'50 "

Dels treballs publicats en

son responsables llurs
autors.

La figuera dels somnis

Axò fou quan jo era molt jove. Em plau recordarho ara que 'ls anys y males andances de la vida m' han ensenyat a veure la veritat de la veritat. Ningú sap l' intensitat d' un goig fins que s' es esvahit. Aquexa sentència, una de les poques sentències certes, me fa empendre 'l relat d'unes hores viscudes sense gaire il·lusió, en plena anyoransa de romanticismes que après devingueren de lo més prosaïc, però que, allavors, entelaven els ulls de la meva ànima contemplativa.

— — —

Era una petita figuera esponerosa, de branques caygudes, arrelada al mitg d' un marge que separava les fexes d' un camp entre boscos. Un quintanot de terra poc agraida on crex raquitic el blatdemoi y ont, en havent segat, hi resten sols dues garberes de palla curta y espiga magra, que aprofiten més a les faïnes dels encontorns que no pas al pobre pagès que les porta a l' era.

Ningú pot imaginar-se l' impressió de melangia y solitud que 'm causen aqueixos conreus de secà, lluny de les masies, rodejats de grans arbres tràgics, quasi sempre deserts y quan no, decorats per la trista silueta d' una dona ajupida, espejllada, que omple un cobe de calsides, de corretjoles, de llacsos, de tot lo que vulgueu, menys de grana o vianda que hi hagi sigut sembrada.

A distancia, quan s' oviren rossejar en l' ona grisenca de la montanya immensa, al caure de la tarda, mentres l' ombra els invadex lentament, jo m' hi sento atret per no se quina mena de gust de entristir-mhi, per un imprecís anhel de recordar les penes y veurhi fondre la llum y de romandri abrigat de crepuscle. Allavors envejo el cop d' ala del tudó qui passa pel cel d' or per abatramhi com ell y com ell passejar-me pel rostoll aromós, calent encare, on s' esbadellen migrades campanetes rosa.

Recordo com m' agradava esperarhi la fosca, sentint el restallar del càvec sonor, assegut vora la tira de serments de pampols arrugats y lassos, flayrant llur perfum fresc y verdelós, mentres brunzïen els burinots y saltaven les llagostes. Y après, quan el terrassà marxava pausat y abatut, amb el tricot al muscle y el ciste-

llet de la beguda al bras, caminant per l' esfumada blancor del curriol, endinsant-se en l' ombriu y basardosa sureda, jo no sabia anarmen, pensant en les coses llunyes, en les penes llunyes, en les ànimes estimades que havia perdut o que m' havien afligit o que vivien anyorantme.

No se perquè m' enfervoria aixís en aquell lloc quan arribava la nit. Debia ser l'espai, el tros de cel profund que blavejava sens destorps de fulles ni de branques, clariana d' infinit' am desmayada claror d' estels, on jo podia llensarhi tot lo viu, tot lo ardent, tots els neguits del meu cor de divuyt anys.

De dies, sobre tot de bon matí, quan el sol ixent tocava totjustpels cims de les montanyes més aïtes y les fexes eren molles de rosada, jo solia anar allí per altre afer que poc tenia res que veure amb els habituals idealismes noctàmbuls.

Els dos gavelons solitaris, tan apartats de tot altre conreu, eren com un engranall pera els aucells del bosc.

Jo allavors, malgrat la meua predisposició somniadora, devenia fàcilment un petit traïdor. Aixís am la escopeta y el sarró, on duya l'es morsar, m'instalava sota la figuera.

Res tan deliciós com aquell aguait. May hi havia sentit impaciencia, ni may tampoc grans desitjos de fer mal.

Com les branques d' abax eren clareses, les atapaia am ginestells. Un cop llesta aquexa feyna penjava el fato en una branca y agessantme en l'herbey, esperava.

Quina pau més consoladora, quin benestar més pur hi trobava allí dintre, en aquella cabana de verdor plena de fresca, d'aromes y de lleus refrecs misteriosos!

Les amples fulles del cobricel transpuaven una llum acaricianta, discretament esmeragdina que tornava lívides les meves carns. Jo 'm sentia com submergit al fons d' una gorga quieta: igual silenci, igual ambient reposat d' ensomni, fins una mena de gronxament d' ondina semblava entervolir am dolsura el meu seny y la meua mirada.

L' hàlit d' una vall propera muntava plè d' humitat y de flayres de viadella, de xuclamel i tomanyins del bosc.

Les orelles em xiulaven y, al sentirme tan ocult, tan invisible, tan perdut en la austera calma de la Natura, em sobtava una gran joia de viure y una gran admiració de viure.

Allavors em posava una ma sobre 'l cor y m' entretenia en sentirlo batre, en observar les estrevades, el seu trucar enigmàtic. Jo existia! Y comensava a silabejar el meu nom, repetintlo fins trobarlo estrany, buyt de tota significació real com si 'm fos posat sense cap intent ni lògica.

Entre tant el sol invadia els turons propers. Vesllums de bronzo nou s' insinuaven en els cimals dels suros. Les tortres parrupejaven en la boyrosa blavor dels ubacs. Una mallarenga venia amb aleteigs joganers a posarse en la figuera. Saltironava descompassadament demunt les fulles rasposes y testes que ressonaven com timbals, y les removia bequejantles, revolant entre elles am bruit descarat y atronador.

Malgrat tenirla tan aprop, que allargant la ma hauria pogut tocarla, jo no la sabia pas veure. Més tart sedassejant, d' una embranzida abalotada aparexia al

descobert. Y els dos ens miravem; ella amb els seus petits ulls negres com puntes d'azabatx, torsant el caparró gentilment, mostrantme el collaret de la seva gorja; jo inmòvil, un xic de gayrell, per no espantarla.

El primer raig de sol penetrava a la fi per una clariana del ramatje; ratllava la penombra y queya en un relleu de la soca, com un disc fosforescent.

Al defora els cimals dels gavellons s'eren endaurats. La faja d'ombra d'un turó llevantí relliscava avall, presosament, cap als marges coberts de flors de liquen y escabiosa, on milers de papellones hi revolaven. Jo sentia el baf de la terra entibiada y de l'herba molla que comensa a axerrairse, però encare, en els blats-de-moros, les gotes de rosada lluien en els plecs de les fulles tendres.

Aquella era la millor hora pera l'aguayt. Jo espiava, doncs, ilusionat, per una mena d'esclatja overta en els ginestells.

Ningú pot arribar a sospitar l'interés que desperta 'l guaytar axís per un foradic. Es una emoció nova, difícil de explicar. Un compren que res ni ningú es malfia de nosaltres y que tot va a succeir allí com si no hi fossim. Se sent la inquietut de descobrir quelcom maraveiós que la nostra franca presencia evitaría. Alguna revelació del sentiment de les coses, algun desitg enigmàtic, algun impudor mai sonmiat. Qui sap si 'ls arbres, les pedres, les flors y les molses esperen a manifestarse quan no son vistos, en el secret íntim de llur veinatge etern.

Y dirigia la mirada a tots indrets, desde 'l meu amagatall, esperant veure una contorsió fletomadora d'aquelles grans soques bonyegudes, escorxades per la destrat de l'home, am nafres pútrides que regalimaven, per la nuesa dels flacs, una sava negra com sang infecta. També em semblava posible presenciari l'estremitut del goig sensualment decrepit d'una vella alsina abrassada per l'eura o el bes furtiu d'una corola, o la palpitació monstruosa d'una penya.

Més res d'això esdevenia. Tot restava impasible, inmòvil, condormit per l'enervanta carícia del sol.

Una aranya filava entre dues tiges de fonolls. Les tortres seguien romantica-ment la seva trista canticela amagades en la luxurianta verdor de la serra, alguna tabella de ginestell resseca per la calor crexent s'obria amb espatec y aque-xos eren els únics remors y les úniques mostres de vida que interrompien aquell aplanament que m'envoltava.

Al bon rossejar dels gavellons ningú hi acudia. Tot lo més un gaig, un d'aquexos lladregots del bosc, saltava de branca en branca amb el cap arrufat, modulant sons guturals y fent estranyes ganyotes de pallaso.

Astut y desconfiat no s'atrevia pas a llensarse axís com axís a les saboroses espigues que 'l temptaven. Y romanía allí, en el suro més proper, reflexionant, grata-ntse am la pota l'occipuci, esmolantse el bec, esplomisantse, fent mil preparati-us grotesques pera resoldres a comensar un apat que podría serli fatal.

Tal volta un reflexe de la meva brusa blanca, ferida per una clapa de sol, el mantenía irresolut. Jo no ho se, però ell no s'en anava pas sense enterarse del perill que l'hi amagava la figuera. Venia d'un vol silenciós, arran de la tira de serments y s'em plantava al cim de la barraca y quan m'havia descobert retroce-dia espetagant les ales, amb una pressa insòlita, llensant tals crits d'esglay que totes les feines dels voltants havien esment de la fascecia.

Era ridícol y exesperant a la vegada. Desde aquella hora l'apacible tranquili-

tat d'aquells llocs era perduda. Al rogollós y estrident alerta en responien d'altres y, com si aquella cridoria fos la senyal de rompre l'angusta calma del matí, més remors y més fresses es desvetllaven arreu. El bel d'una cabra, el fosc retruny d'una carreta, el picar d'un magall y el cant d'una pastora, acabaven am les meves esperances de cassador.

Més jo no m'en anava pas encare. La meva caseta devenia encantada. Tota ella era plena de llunes de sol, de punts brillants, enlluernadors que relliscaven amb imperceptible moviment. M'agradava veureles passar sobre les meves mans, per la meva roba, descendre per la soca, resseguir l'entexinat de ginestells, aclarir els amagatalls, enllumenant les cuques, els brincs, les floretes de pixallits, els grans de sorra y les espigades finors de les grabuloses.

La bugor y l'haver matinejat, la contemplació seguida d'aquelles clapes ipnotisantes, m'encomanaven un dols sopor, durant el qual el meu esperit s'entristia y s'anyorava. Y vagament, aprop de mi, dins aquella cambra tan propicia a les dolses voluptats d'un primer amor, se m'apareixien uns ulls plens d'enamorament, uns llabis molt seriosos, molt discrets, humils y sabrosos com un pa de ofrenes, unes mans nervioses y ardentes que sabien estrenyer am passió y un escot blanc, flairós de virginitat pel qual passaven a voltes onades de desig.

Y sobre aquest bell tema jo axecava un pervindre esplendorós com un palau de fades, on no hi mancava ni els rulls de seda d'un infant, ni el plàcit somriure d'una mare orgullosa del nom del seu espòs, ni 'l platjeri de les amistats admiradores.

Entre tant jo axonava distret les herbetes espigades, inquietava les cuques de cent cames y obstruia un formiguer y après, am la punta del gabinet, gravava una xifra, una data, un símbol, en el tronc de la figuera.

Y aquella tasca, repetida molts jorns seguits, tatuava del tot la escorxa del arbre, que havia una grollera semblansa a un tors exangue y plorava per les nafres una sava picant y llefiscosa.

De lluny, pèls cims, s'oia una remor crexen com un murmur de festa. Frissaven les fulles dels suros y 'l ventijol de mar arribava fresc y encoratjador, sosmoquent la barraca, omplenantla de gronxaments, de bellugadisses y d'aleteigs triomfals.

Jo m'reviscolava. Era tart y les cigales cantaven. D'una empenta apartava 'ls ginestells y exia del meu sojorn d'esmeragdes.

M'havia esgarrinxat un poc la galta, però que hi feya! La dolça visió d'aquella verge impaciente em dava ardiment. Calia comensar la lluyta, vencer tots els obstacles. No era pas qüestió de condormirse en els aguayts. Més cap a quin indret estava l'enemic, ont el trovaria? No he pogut averiguar ho may!

Y d'axò fa molts anys.

La figuera ha crescut en desmasia; el tronc cendrós apár una columna indica plena d'indesxifrables geroglífics. Es encare 'l meu arbre sagrat.

La tardor passada vaig cullirhi una figa picada pèls aucells y vos juro formalment que hi trobí un bell regust de ilusions secaines.

PRUDENCI BERTRANA.

Psicosis del Revolucionario

MAY, si he de juzgar por mis propias observaciones, en toda revolución, una primera *precipitación actual* del polvillo diluído de neurópatas que se agitan en un ambiente dado: á virtud de esa primera precipitación (que coincide con el período prodómico, el de estado y de crisis y decaimiento de toda agitación social) de los degenerados salen ó actores ó *víctimas*, que ya coronan las barricadas, vengadores de injusticias que con suicida arrojo dan la cara por la «nueva sociedad», ó ya son *deprimidos* por la acción revolucionaria en que se yen en vueltos, y son los predestinados al delirio presecutorio, á la melancolía, al estupor, á la confusión mental, á consecuencia del motín mismo.

Más adelante los encontraremos, á propósito de la «semana sangrienta» de Barcelona como ya antes se vieron aparacer cuando la *Commune*, cuando la Revolución Francesa, en nuestras quemas de conventos, en nuestras guerras civiles, pronunciamientos y conmociones sociales de todo el siglo XIX. En todos los estudios clínicos sobre estas *precipitaciones actuales* de la degeneración social (aprovechados para fines de reforma), se puede seguir paso á paso el avance de esa degeneración misma, paralelo al desarrollo de los acontecimientos.

Cuando la guerra del 70, Legrand du Saulle supo hacer la distribución siguiente de las víctimas y de los actores de aquella sacudida: 1.º *Período de peligro*. Los consejeros de la Defensa. (La sociedad espectante y la excitación); 2.º *la lucha*. La batalla de Reichthofen. (Campo de acción de los epilépticos); 3.º *Los prussianos* sobre París; el 1.º de Enero del 71 dominan la meseta de Châtillon. (Siguen apareciendo y revelándose los epilépticos); 4.º *El sitio*. (Durante el sitio, melancolía con estupor).—Pero al lado de las *víctimas presentes*, hay en toda revolución víctimas en el pasado y víctimas en el futuro. Hay, antes de estallar una catástrofe social, signos que la preceden y la anuncian, aquellos “signos del tiempo” del Evangelio. Y esos signos son sentidos con gran precisión por los neurópatas. Así como también toda agitación deja su rastro, se disipa mucho después del «último día», de aquel «renacer del orden y la paz» anunciado por los periódicos y la autoridad. Como hay *adelantados* de la agitación, los que la precedieron, hay también los *resagados*, los que la viven mucho tiempo después que pasó. Unos y otros resumirían, en sus individualidades morbosas, todo el proceso de la entera sociedad en crisis; y podría aplicárseles la fórmula conocida de que “la embriogenia es la filogenia abreviada y sintetizada en un ser”. En general, puede decirse que la sociedad cura de sus males,—de sus males agudos—en un día dado. Una agitación no se prolonga colectivamente; es dominada ó domina, pero á fecha fija, y, por lo general, corta. Es lo que se nota siempre cuando, al comenzar una huelga, y por sangrienta que ésta sea, se dice: “no pasará del domingo. Se acaban las fuerzas”. La multitud acaba las fuerzas pronto. Diferente del individuo: las agitaciones se dominan pero no acaban propiamente hablando. Quedan latentes, y los depósitos de energía potencial de las sociedades son los individuos. Cada descon-

tento, cada inadaptado, cada neurópata, sigue, por su parte, *agitado*, pero agitado individualmente, después que la multitud ha abandonado la barricada. Al gran clamor colectivo, apagado á tiros y á prisiones, siguen los clamores individuales muy apagados. La energía no se ha perdido en estos colosales experimentos de la física social: se ha transformado y sigue ejerciendo sus silenciosas é inadvertidas acciones. Los predispuestos son, á menudo, los últimos rendidos. En la *Commune* se vió á las mujeres sostenerse más tiempo detras de las barricadas que los mismos hombres. Marcelina Epilly mandaba un bando de amotinados; Lambertina Théroique, la *heroína de la sangre*, que guió á la muchedumbre al asalto del cuartel de los Inválidos y á la toma de la Bastilla, murió en la Salpêtrière, arrastrándose desnuda sobre las rodillas y sobre las manos y revolviendo inmundicias.

Se trata, muchas veces, de arrebatos sin causa ni objeto; se trata del frenesí que no razona ni comprende; de *la locura de la pólvora*, de los árabes. En una etapa ulterior, tras la dispersión de los bandos, tras el sosiego del ambiente, la epilepsia y el delirio polimorfo, la melancolía ó la excitación, van á dar sus posteriores frutos. Es la época en que los Manicomios empiezan á recibir los desechos de la derrota, los malrotados náufragos de la catástrofe: y ahora es la muchacha histérica que, tras un período de incubación, se revela como una perseguida, ahora el vindicador que vive, diez meses de la revolución como si estuviera en medio de la revolución misma. A las veces, la revolución escoge á su víctima *precisamente entre los que, en la revuelta, predicaban la paz y se esforzaban por sostenerla*: es aquel pobre Eusebio Oliver y Feliu, cuya historia de revolucionario *sonámbulo* y tardío, he contado en otro lugar, el cual «procesado y preso en la carcel de esta ciudad (Gerona) en méritos de causa por delitos de incendio frustrado en la Capilla del Convento de la Divina Pastora sita en San Feliu de Guixols», siente, dos meses después de los sucesos de Julio, los efectos de la conmoción barcelonesa; y hace, por su parte, un recuerdo de *semana roja*, y trata de incendiar, conmover y agitar... en el vacío. Rueda pequeñísima y de aislado movimiento en el gran engranaje roto, gana en rapidez lo que va perdiendo en lucidez y conciencia. Su delito es el de un sonámbulo y su culpa la de un niño. Que se nos permita, á la vista de estas consideraciones y casos *situ*ar clínicamente á nuestro parricida. R., ante todo, es un predispuesto á la violencia, y ya todo su psique estaba preparada de antemano para recibir la influencia de la *semana trágica*. Aparecido en la segunda generación de una familia muy castigada por la diátesis, por intoxicaciones endógenas y exógenas y por excentricidades rayanas con la locura, R., hijo de suicida y suicida él mismo al fin, es un agresivo, un violento. Su violencia fué constante, en todos los momentos de su vida; su agresividad solo apareció *algunos días antes de la revolución barcelonesa*. En cierto modo, R. precedió la revolución; y de él puede decirse que la vivió antes que existiera. La inquietud de aquel ambiente de donde acabó por surgir la revuelta, fué intensamente sentida por R. Antes de esa inquietud por él compartida, R. es un clastómano, un díscolo, un fugitivo del hogar, un kleptómano; mas no ha pensado en derramar sangre. Si siente la repugnancia por el género de vida que hace entre los suyos, los abandona, pero no se vuelve contra ellos. Bajo la férula de padres enérgicos, él no parece comprender, y desde luego no pone á la práctica, otra forma de rebelión,

que la fuga. En resolver las desidencias dentro mismo del hogar, nunca ha pensado. Así vive inagotado, violento, mal equilibrado y alcoholizante, pero nunca propiamente agresivo. Desde el punto de vista de las «vías de hecho», del derramamiento de sangre, su conducta es irreprochable. Es un travieso, en fin, no es un malvado. Cuando bajo la impresión á que nos referimos, los embarques á Melilla, las protestas anti-mauristas, la agitación societaria, las campañas del periódico y del meeting, le encuentran en Barcelona mismo, con ocasión de una de sus escapatorias. Y el que antes volvía al hogar como hijo pródigo, cien veces perdonado y arrepentido, ahora se presenta como un vindicador. Hay que acabar con todo hay que ser hombre, hay que protestar á mano armada. Altivo, osa cruzar pala, bras durísimas con su padre. R. es todavía joven: tiene 22 años, pero lo bastante maduro para esquivar los golpes con que la ira paterna le amenaza. La madre se interpone un día, entre los dos disidentes, y hay una tremenda escena en que R. sale despedido de la casa. Dispone su marcha con cínica sonrisa, inalterable como el que está seguro de su ruta y de su pan. Ha parecido que se iba contento sin un adiós. Esto pasa á medio día, y al anochecer R. vuelve al hogar. Lleva un browning en el bolsillo: aterrorizada, la madre oye la sentencia de muerte que sobre ella R. pronunciaba. A las últimas habitaciones donde huye, es perseguida por el asesino. Este no ha podido pasar de la intención: el brazo férreo de su padre impide el crimen. Dado á la fuga, R. se suicida. Una semana después estalla la revolución de Barcelona. De esa revolución, R. ha sido un adelantado y una víctima. La ha precedido, como otros la siguen, rezagados. Es una de las primeras moléculas que el reactivo ha precipitado; luego seguirán en masa, hasta formar el sedimento. La barricada los aprovecha, luego la clínica los recogerá. R. puede decirse que es de los primeros que se baten. Pero en acción ha sufrido un desviamiento. Sustituíd la violencia contra la madre á la violencia contra la tropa, y, aun fracasado, R., en vez de suicidarse, se hará matar. La rebelión le habría contado como uno de los suyos, si en la calle Mayor de Gracia, ó en el Clot, ó en San Martín, hubiera desplegado la misma fiereza que, lo temprano de su reacción, le hizo consumir en el hogar. R. era un depósito de energía latente probablemente predestinado á las violentas reclamaciones de la justicia social; mas, ya que las circunstancias le libran de eso, como el empuje de la fuerza reproductora le libró del aborto y de la muerte prematura, ahora la energía opuesta le aniquila de pronto después de haber dado á conocer su verdadera naturaleza de parricida.

DR. DIEGO RUIZ.

De "Rimas de Amor"

IV

ERA, la aparición, una divina
mujer—casi una niña—prodigiosa...
¡Era tal su belleza peregrina,
que más que una mujer, creíla Diosa!

En su rostro de nieve sonrosada
brilla el azul de una mirada honda;
en la miel de su boca colorada
renace la sonrisa de Gioconda.

Sobre la dulce albura de la frente
parte sus negras ondas gentilmente
la soberbia sedosa cabellera,
y, entre suavidades deliciosas
hay en su cara un florecer de rosas
como no hubo jamás la Primavera.

A. DE QUINTANA.

Jocs Florals de Sant Felin de Guixols

4 D' AGOST DE 1910

Rosa Batet y Vidal, Reina de la Festa.

Miquel de Palol

Poeta guanyador de la Flor Natural.

Salvador Albert

Vis-president del Jura'.

LA bella ciutat de la Costa Ampurdanesa, s' es enjoyada amb la diadema de Matrona.

Un aire sanitó de poesia enriolará avuy el seu habillament de festa. Ha volgut assolir la categoria de Ciutat catalana, y, en mitj del enrunament y de la crisis de les nostres idees de Autonomia y Patria, aixeca avuy la seva patriótica senyera, amb els lemes sagrats de Patria y Amor.

¡Benehida sigas, Ciutat ampordanesa!

Els poetes cantarán el teu mar blau, les onades escumoses d'aquest mar llatí tan vell y eternament rejoyenit; cantarán l' hermosura de les teves dones, les ansies del amor y les desventures de la Patria. Escolta'l el cant d' aquets poetes.

Tú has instaurat en ton sí una bella festa. Será espléndida, si la servas immaculada entre el garbuig de tantes pasions may satisfetes y de tantes vanitats qu' arreu esclaten.

Mentrestrant, entre el cant de les onades ressonantes, escolta l'altre cant d' amor y fé y resorgiment de la Patria Catalana

LECTURA.

Mossèn Francisco Viver

Secretari.

Jo pecador...

Poesia guanyadora de la Flor Natural.

Jo he pecat de dupte; jo he pecat d' oblit:
la melanconia del meu esperit
m' ha esborrat el goig de la Joventut,
el goig del amor:
¡Pietat, Senyor!...

La Charca.—Cuadro de Wytsman

Jo, que siguent Jove, al front he tingut
totes les negreses de la senectut:
jo, qu' en la turtura de la penitencia
he dut la sanc meva en el xore repòs
y no l' he sentida perfumà el meu cos
en l' inquiet brollar de sa omnipotencia:
ni he sabut, a l' hora, consagrà el meu vi
en Eucaristia de dolor y amor
com forsa y coratje pel novell camí...
¡Pietat, Senyor!...

Calsant les sandàlies de cec peregrí

he pitjat espines

siguent plè de roses

tot el meu camí.

El Sol m' ha enlluernat:

les flors m' ubriagaven:

Pel goig del camí,

els meus peus sagnaven

y les coses belles y llunyes, les coses
plenes d' or de Sol y de sanc de roses,
plenes d' alegria y de temptació
han sigut tenebres en el meu dolor

¡Pietat Senyor!...

Més are, que sento ablanà el meu còs
y que l' hora plàcida, la pau del repòs
no 'm dú ni un recort de l' amor antic,
ni una hora de vida donada a un amic,
me sento penable d' inutilitat,
Senyor, y voldria borra el meu pasat.

Jo creuré am l' Amor sobre tota cosa
¿es cert que no peno? ¡doncs feume penar,
Senyor, jo voldria poguer estimar!

Amor de martiri, amor redentor:
corona d' espines, y roses: ¡amor!
qu' un llabi de foc me l' encomanés,
qu' uns ulls el vetllessen dins meu sempre més,
y que una mà santa, que may he esperat,
s' extengués benèvola sobre el meu passat
y me 'l perdonés!

MIQUEL DE PALOL.

Centilesa

Bendita esa risa tuya
que está cantando: ¡Aleluya!

ANIMA meva, vibra!... Anima meva, recordal...

Es una noya qui te 'ls ulls clars, les mans color de pregària y de miracle, la boca fresca com novella fruyta de carn. Joventut en el mirar, en el parlar, en el geste... Una auriola de roses tot just obertes, tremoloses encar, al petó tot perfum del primer raig de sol del bon temps.

Salut!... Ella passa y 'ls seus llavis mormolen un "Deu vos guard" harmoniós y llarg. Aguda y senzilla melodia d' un sirigmó grec en un bell matí assoleyat. Remor perlejanta d' aygua que pressentim fresca y consoladora per la nostra gorja assedegada...

Salut!... Ella passa y 'ls seus ulls llensen brillejants un "Deu vos guard". Son sortits, inmòvils, lluminosos. Se diria mirada esverada de verge de retaule bizanti. Se diria mirada d' estatua de marbre quines conques buydes haguessin sigut omplenades am dues pedres color de mar argentada, de les que engarlandaven la túnica reyal de l' India dorada segons ens conta el sagrat llibre Mahavansa. Enmirallaren fixament la bellesa un día y la van escampant arreu on passen...

Salut!... Ella passa y am ses mans fa un geste de "Deu vos guard". El geste de les teves mans que s' obren saludant es magestuós, es lent, es suau. Son dues flors de marfil vell. Son dues poncelles de lotus que s' han obert enganyades per la fosforescencia de la teva mirada, com en un crepuscle matinal. L' aymat encar no les ha rosades am petons. Sols conexen el bes virginal d' una bona amiga, com el lotus el petó glassat de Selene...

Avuy he sigut poc gentil. Jo, el més humil, el respectuós més devot de la teva bellesa, te demano perdó.

Avuy, quan t' has creuat en el meu camí, som girat la testa encuriolit per admirarte mentres t' allunyaves en les penombres d' un carrer d' aquesta ciutat negra que t' hostatja, per veurer com se fonia en la fosca el teu posat seriós y 'l teu geste lent, per veurer com les tenebres agrisaven primer y engolien després a la més resplendent flor de joventut y gracia. He girat la testa y 't som vist riure bojament, amb el cos contorsionat, amagant barroerament el caparronet vora la nuca de ta germana... Y aquella suau harmonia en la parla, aquella magestuositat en el geste, aquella inmovilitat en el mirar, y totes les teves vibracions una mica encarcarades, son ja recorts d' una cerimònia passada llensats al lluny, cap al oblit, per la teva festosa y franca rialla... Alegria! Sublim pregària al bon temps! Primavera! Santa blasfemia de la tristesa!... Més hermosa que sèria ets riguent, més bella que magestuosa ets enjogassada. Sobre tot, tinguent una rialla tan divinal... Es metàlica, boja, fina, com el tritlleig d' un cascabell de plata que russolés en un llit de petals de flors noves...

Y en aquets moments, tota tú ets com una flor fresca, com una joya esmaltada clarament. Tota tú ets claretat, perfum, alegría feta carn.

JOAN JOHER.

Jo 't se evocadora de bellesa per la terra. Centre d'una vibració en el sentiment de les coses. Son els teus ulls nu lloc ont els grans secrets de la vida el misteri escrigué. Tu no saps llegir l'enigma, cap home tampoc, més jo sé que les flors y els astres y les estrelles, en l'ampla nit, el diuen.

Jo 't se santificadora. Les teves mans deuen ajuntarse en l'oració com pàlides mans de vella madona en un retaule; mans més que sensibles, viventes del desitg de guardar entre elles, empresonat, l'Esperit Sant, de sentir son cor bategar entre elles. Pàlides mans de bonesa son les teves qu'embelliren els plecs de l'alba tunica de l'ànima meva, sense que ho sabessis; qu'allisaren els cabells de l'ànima meva en llargs bucs demunt les espatlles, que dibuxaren somriures en els seus llabis, qu'acariciaren les seves pobres y fredes mans y demunt del pit varen creuarles; que cridaren la tristesa, lenta y endolada, vora d'ella, per ensenyarli a alsar els ulls sempre humits de les llagrimes que no cauen.

Jo 't se creadora de nous sofriments y nous temors y noves alegries; tu obres horitzons de delícia en la claror y nous abims de dupte. Jo 't se germana d'aquelles hores pieotoses y humils qu'en l'ensomni passen, fentnos present del seu somriure y del seu mirar y que cambien el foc del nostre dolor am roses rojes del recort.

Jo 't se despertadora de les subtils y profundes coses sempre adormides; tu has tirat una pedra en l'ample llac ters de l'ànima meva y l'has tornat pluminós de tresors. Tu has fet qu'un cigne nedés en ell. Tu has fet que l'èxtasis cantés en ell com el vent en el mar quan la tarda tomba. Tu has fet qu'una frisança fos en ell d'anhel y de plaer quan la primera llagrima rodola.

Tu ets hermosa. Jo no se 'l nom que digués la teva hermosura. El meu gran desitg no arriba fins a n'ell y 's queixa en l'ombra; el meu gran amor el cerca avuy y demà, sense poguer trobarlo. Oh! es com céc y no sap pas el camí que porta a les estrelles llunyanes.

Oh! penseu com el mon s'admirà un dia al esclatar la primera rosa degotanta de rosada; com tot fou alegre y cantà; com els arbres inclinaren a n'ella les branques per mirarla y com degueren plorar de felicitat les estrelles inmovils... Y tu, a qui jo estimo, ets també una primera rosa.

Penseu qu'ella es santa perquè es hermosa y admirable, perquè es santa penseu doncs com es felissa y quan dolcement trista es, Deu meu, l'ànima meva!

Jocs Florals de Girona

CARTELL

Poetas i conreueradors tots de les lletres catalanes; el Consistori del Jocs Florals de Gerona vos convida per el present Cartell a pendrer part en el Certamen d'enguany pera quin s'han ofert, per ara, els següents premis:

ORDINARIS

- I. **Flor natural**, premi anomenat d'honor i cortesia, a la millor poesia que 's presenti a concurs. El qui ne sia guanyador deurà ferne ofrena a una dama ó damisela de sa elecció, qui será proclamada REINA DE LA FESTA.
- II. **Premi del Consistori**; un objecte d'art decoratiu al millor treball en prosa, de tema lliure.

EXTRAORDINARIS

- III. **Premi del Ilmo. Sr. Bisbe de Gerona**; 60 pesetes a la millor memoria que descrigui en catalá ó castellá «els beneficis religiosos y materials que deu Gerona á les Ordres Religiosas.»
- IV. **Premi del Exm. Ajuntament de Gerona**; 50 pesetes, al millor treball literari sobre un fet històric de la Ciutat de Gerona relacionat amb el reynat de don Martí l' Humà.
- V. **Id. de D. Frederic Rahola, Senador del Regne**; un gerro artistich, al millor sonet de tema lliure.
- VI. **Id. de D. Bartomeu Bosch, Senador del Regne**; 100 pesetes, a la millor biografia del jurisconsult gironí D. Tomás Mieres.
- VII. **Id. de D. Manuel de Bofarull, Senador del Regne**, un objecte d'art a la composició literaria que de manera mes sentida ficsi l'orientació moral qu'ha d'empendrer nostre poble pera conseguir la rehabilitació social i política.
- VIII. **Id. de D. Dalmau Iglesias, Diputat á Corts pel districte de Gerona**, un objecte d'art al millor treball literari sobre el tema "Institucions económic-socials mes necessaries i convenients pera la ciutat de Gerona i medis mes aptes pera la seva implantació."
- IX. **Id. del Centre Catalanista de Gerona y sa comarca**; un objecte de art a la millor poesia patriótica.
- X. **Id. del Orfeó Geroní**; un objecte de art, a la millor composició musical a cinc veus mixtes (tiple, tenor primer, tenor segon, barítono i baix, fent que la tessitura del tiple no pasi del *mi bemol*) am la lletra del Cant dels joves den J. Maragall.
- XI. **Id. del Círculo católico de Obreros de Gerona**; un objecte d'art al me'llor treball literari sobre 'l tema Ventatjes socials i politicas de la Agremiació dels obrers i medis pera establirla en nostra Ciutat.

- XII. Id. de D. Prudenci Bertrana, un cuadro a l'oli original del donador, al millor treball en prosa.
- III. Id. del Hotel Peninsular; un objecte d'art al millor treballs sobre el tema Genesis i desenrotll del barri del Mercadal de Gerona.

NOTES

Les condicions relatives a l'envió de treballs son les acostumades i consagrades ja per l'ús en aquesta mena de festes.

Les composicions deurán remetrers al Secretari del Consistori (carrer de Sta. Clara, 5-3.er) per tot el dia 1 d'octubre d'aquest any.

Se publicarà un cartell suplementari quan s'hagin rebut altres premis de que 's té noticia.

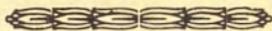
L'acte de repartició de premis se celebrarà el dia 1.er de Novembre, festa Totsants.

El nom del Jurat se farà publich amb el Cartell suplementari.

El consistori nomenará una comisió técnica competent pera 'l fallo del tema musical.

Pel Consistori i Comisió Organisadora: Ramón Almeda, President.—Josep Sambola, Tresorer. — Ramón Forn, Joaquím Plá, Vocals. — Frederic Trigás, Pbre., Secretari.

Gerona 31 de juliol de 1910.

Noticies

Afi de publicar en el present nombre l'informació gráfica de la festa dels Jocs Florals de la ciutat de S. Feliu de Guixols, havèm retrassat quatre dies la publicació de LECTURA.

Exit.—Ha sigut tan falaguer l'èxit obtingut per la nostra modesta publicació, que no trovèm paraules pera agrahir á nostres llegidors la seva bondad excesiva envers la nostra Revista, que no té altre mérit que el bon desitj que 'ns ha guiat al empendrer la seva publicació.

Jocs Florals de Girona.—Tenim entés que, pera la Presidencia del Jurat calificador, s'indica á una notable escritora, filla d'aquesta Provincia.

El Sr. Cambó.—El banquet donat á Sant Feliu en honor de D. Francesch Cambó, fou una hermosa festa de la que 'n guardaran grat recort els concurrents á dit acte.

Correspondencia.—Preguem als nostres amics y llegidors se servexin dirigir tota la correspondencia a nom de LECTURA y als *apartats* de Correus de les cases de Fills de J. Monsalvatje ó Dalmáu Carles & Comp., de Girona.

Llocs de venda.—LECTURA es ven a les principals llibreríes de Catalunya.

A Barcelona a les de 'n *Baguñá*, carrer del Cardenal Casañas: *L' Avenç*, Rambla de Catalunya, y *Joan Darné*, carrer de Sta. Ana, 21.

Un follet.—Havem rebut un exemplar d' un estudi crític sobre el poble y el Capdill de Girona durant els fets de l' any 1808 degut a la ploma dels nostres estimats amics y companys D. P. Bertrana y Dr. Diego Ruíz. Es ven al preu de 1 pta. exemplar.

Modestia.—Per la natural modestia de nostre director Sr. Bertrana, President del Jurat, no publiquem el seu retrat entre els del vis-president, secretari y poeta guanyador de la flor natural en els Jocs Florals de Sant Feliu de Guixols.

Jocs Florals de Valencia.—Avui, a Valencia se celebraran els Jocs Florals del «Rat Penat», associació valencianista.

La festa de la poesia valenciana tindrà lloc en la gran sala d' actes de la Exposició.

Festes a Girona.—Sembla que les tradicionals festes de S. Narcís tindran aquest any una remarcable importancia.

Com es digne de lloansa tot quant tendeixi a mourer l' opinió de la nostre ciutat envers les orientacions de treball y de cultura, nosatres celebrèm que devinguin fets els projectes presentats y oferim el nostre modest concurs pera quantes festes de verdadera cultura vulguin celebrar-se.

Hoste.—Es trova a Girona a passar uns dies la notable pianista barcelonina Sta. Conxita Darné.

El cuadro de Van-der-Goes.—L'actual agitació política ha desviat la atenció del assumpte referent al cuadro de Van-der-Goes, enagenat pels Escolapis de Monforte y que preté adquirir el Museu de Berlín.

Es de creure que, pera dissort nostra, l'opinió continuarà veyent am

completa passivitat l'èxode de tantes belleses com passen les fronteres d'Espanya pera embellir musseus estrangers; es una bona prova de que perdura, encara, la tradicional incultura espanyola.

Congrés esperantista.—Pera el Congrés Provincial que se celebrarà a Girona els dies 14 y 15 sembla regna força animació. Segons s'anuncia, pendrán part en les tasques del Congrés els esperantistes Srs. Pujolá y Vallés y Bremón, además de molts altres.

Es de creurer que la simpática festa donará nous entusiasmes als devots de la llengua universal.

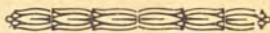
Nou confrare.—Dintre pocs dies apareixerà á Gerona el setmanari catalanista «Catalanitat».

Mercés.—Les donèm als diaris y Revistes que han donat compte de l'aparició de LECTURA en termes ben falaguers pera nosaltres; més no per ésser inmerescuts hem dextat d'agrahirlos coralment.

La Festa Major de S. Feliu.—Havèm rebut, de varis amics, noticies sobre la festa major que celebra, durant aquets dies, la bella ciutat de la costa y totes demostren l'animació que ha regnat en la ciutat gentil.

L'incomparable passeig de Mar s'ha omplenat cada tarde d'una munió inmensa de guixolencs y forasters. Una volior de gentils damiseles ha animat tots els espectacles y les festes vulgars de festa major, han alternat amb altres que demostren un cert refinament de cultura.

Nosaltres desitjém que aquest afany de progrés y aquestes manifestacions de la cultura y art de la terra, devinguin, de dia en dia, més espléndides.

Notes del Extranger

L'Exposició d'Art mussulmá.—Aquesta Exqosició, que tindrà lloch aquest any a Munich, compendrà la generalitat de l'art alarb desde el temps dels Kalifats y l'influencia d'aquest art sobre Russia, Alemanya y Fransa.

Versailles.—Sembla que 'ls plafons que faltaban a la gran galeria del Trianón, a Versailles, s'han trovat en un magatzém d'aquells palàus y que, mercés a la curia de «Les Amis de Versailles» seran enquadrats y col·locats a sos llocs corresponents.

El premi Galimard-Jaubert.—Consistent en 4.800 francs, pagaders en 4 anualitats de 1.200 francs cad'una, ha sigut adjudicat a Mlle. Teresa Maria Geraldí per dos retrats exposats al Saló de la «Société d'Artistes de France».

William James.—L' eminent filòsop y escritor americá, ha sigut elegit corresponsal de l' Academia de Ciències Morals, de Fransa.

Estatua á François Coppée.—El 5 de juny passat va ésser inaugurada a París, devant de l' iglesia de S. Francesc Xavier, l' estatua del gran poeta François Coppée. L'obra d'art deguda a A. de Chastenot es de mèrit. Foren pronunciats molts discursos, siguent particularment celebrat el de Mr. Paul Déroulède, qui presidia l'homenatge.

Paul Marguerite, el celebrat autor francès, acaba de publicar una nova novela *Le Faiblesse humaine*, punyenta crítica del parlamentarisme contemporani.

Un cuadro de Rubens.—El célebre cuadro d' aquest pintor espanyol, «Els Miracles de Sant Benet» qu' havia pertenescut a la col·lecció del difunt Rey de Belgique y que havia sigut portat als Estats Units pera la seva venda, ha sigut recuperat y col·locat en el lloc qu' avans ocupava en les galeries del Palau Reyal, de Brusselas.

De l' Exposició de Viena—Han sigut l' exit de l'exposició celebrada al Künstlerhaus, d'aquella capital, les obres del célebre pintor anglès Brangwyn, qui ha exposat un gran cuadro «El retorn de les tribus» obra verdaderament maravillosa y que ha produït una gran sensació entre el públic vienès.

Exposa també aquest artista nombrosos dibuxos y Aiguaforts. Per un d'aquets, titulat «El Pont dels sospirs» l'hi ha sigut concedida medalla d'or.

L'art alemany á Nova York.—El Musèu metropolità de Nova York ha adquirit «La Mare» estatua en marbre, del jove escultor alemany Lewin-Funke.

L'obra, que es bellíssima, consisteix en un nú de dona acotada sobre el seu filllet á qui besa tendrement.

Noves monedes belgues. —Dintre poc es posarán en circulació les monedes am el bust del Rey Albert.

Les noves monedes son una verdadera obra d'art, segons opinió dels que les han vistes a la fàbrica y fan gran honor al artista que les ha dibuxades, Mr. Godefroid de Vreese. El paregut del bust reyal es notabilissim.

Avis d' Administració

Fem avinent als subscriptors de la Ciutat de Girona, que, després del 15 del corrent, posarém al cobro els rebúts del primer trimestre d'aquesta publicació.

Oportunament avisarém als subscriptors de fora.

LECTURA

Revista mesal de literatura, Ciències, Arts

Admetrà anuncis a preus molt reduïts.

Farà crítiques de les obres que se l' hi enviïn.

S'interessarà en qualsevol manifestació, pera el progrés de Girona, de Catalunya y d'Espanya.

N.º solt, 0'50 pessetes.

15/110